

خورشیدِ کربلا

(زندگی، زمانه و قیام امام حسین (ع))

آلِی و تدوین:
محمد بن زین

سرشناسه: عربی، مح، ۱۳۳۵-

عنوان و نام پدیدار: خوردید بلا (زندگی، زمانه و قیام امام حسین (ع)

تألیف و تدوین: محمد عزیزی

مشخصات نشر: تهران: روزگار، ۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۲۷۶ ص: ۵/۱۴، ۵/۲ س م

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۴-۶۸۷-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ی۲ ع۴۷/ BP۴۷

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۷

شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۴۸۳۱

نام کتاب: روشید بلا / زندگی، زمانه و قیام امام حسین (ع)

تألیف و تدوین: محمدرضا عزیزی

ناشر: انتشارات روزگار

طراح جلد: پریسا عزیزی

چاپ اول: ۱۳۹۵ / شمارگان: ۲۰۰۰

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

چاپ و صحافی: روزگار

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۴-۶۸۷-۲

نشانی دفتر و فروشگاه: خ انقلاب - خ دانشگاه - جنب شهرک صنعتی

مرکز خرید دانشگاه طبقه زیر همکف - پلاک ۴ / ۶۶۹۵۸۱۴۰

مدیریت نشر: ۰۹۱۲۲۰۳۷۳۵۴

rozegar.no@gmail.com / Nashreroozegar.com

فهرست :

۱۱	مقدمه‌ی ناشر
۱۵	امام حسین (ع) در کلام مقام معظم رهبری
۲۰	فصل اول: زندگی‌نامه امام حسین (ع)
۳۱	فصل دوم: نبیره‌ی بلا
۵۱	فصل سوم: وقایع و روایات تاسوعا
۵۷	فصل چهارم: وقایع و روایات روز عاشورا
۶۲	فصل پنجم: نگاهی به زسیه‌ها، پیام امام حسین (ع)
۶۹	فصل ششم: امر به معروف و نهی از منکر
۷۶	فصل هفتم: عدالت و عاشورا
۸۰	فصل هشتم: عاشورا در آیین‌های شعر کهن فارسی
۸۵	عطار نیشابوری
۸۹	سنایی غزنوی
۹۰	عمیق بخارایی
۹۰	ادیب صابر ترمذی
۹۱	امیر قوامی رازی
۹۳	رشید الدین و طوایف
۹۳	فلکی شروانی
۹۴	جمال الدین محمد اصفهانی
۹۵	ظهیر الدین قاریایی

- ۹۵ شیخ فرید الدین عطار نیشابوری
- ۹۷ مولانا جلال الدین محمد بلخی
- ۹۷ سیف الدین فرغانی
- ۱۰۰ کمال الدین محمود خواجوی کرمانی
- ۱۰۱ ابن یمن قریودی
- ۱۰۳ سلما ساوجی
- ۱۰۴ خواجه شمس الدین محمد حافظ
- ۱۰۴ بابافغا شیرازی
- ۱۰۵ محشم کاشانی
- ۱۰۷ صائب تبریزی
- ۱۰۸ میرزا عبدالقادر بیدل دهلوی
- ۱۱۰ فصل نهم: امام حسین (ع) و عاشورا در شعر ساعی / معاصر ایران
- ۱۱۱ در محرم، اهل ری خود را / ملک الشعراء
- ۱۱۳ باز در خاطره‌ها یاد تو / شفیع کدکنی
- ۱۱۵ ای خون اصیلت / حسین منزوی
- ۱۱۶ نتوان گفت که این قافله وا می‌ماند / محمدعلی بهمنی
- ۱۱۷ ساربان از اشتراک بگشای بار / مشفق کاشانی
- ۱۱۸ ای تشنه‌ی عشق / علی موسوی گرمارودی
- ۱۲۲ آن سو نگران / ساعد باقری
- ۱۲۳ گودال قتلگاه / علیرضا قزوه
- ۱۲۴ مانده بودم / علیرضا قزوه
- ۱۲۵ به جای شیر / علیرضا قزوه
- ۱۲۶ سلام می‌کنم / علیرضا قزوه

- ۱۲۷ تا روز حشر / عبدالجبار کاکایی
- ۱۲۸ فرضم این است / علراکبر لطیفیان
- ۱۲۹ انصاف / علراکبر لطیفیان
- ۱۳۰ کجای حادثه ... / فاضل نظری
- ۱۳۱ تو سیدالشهدایی / علیرضا بدیع
- ۱۳۲ مجله ما / نادر بختیاری
- ۱۳۳ یارو / حسین اسرافیلی
- ۱۳۴ ای صبا / سعید امانکی
- ۱۳۵ هزار آینه / سعید بانکی
- ۱۳۶ برگشته بود اسیر من بر سوا بود / سعید بیابانکی
- ۱۳۷ عشق هر روز ... / سعید بیابانکی
- ۱۳۸ زینب! / جلیل صفریگی
- ۱۳۹ ای دلیل کاروان! / محمد علی مجاهدی
- ۱۴۰ از کوفه تا به شام ... / محمد رسولی
- ۱۴۱ آفتاب از نفس افتاد / مریم سقلاطونی
- ۱۴۲ به نیرهدار بگویم / مهدی رحیمی
- ۱۴۳ یک قطعه در هوای تو / مهدی رحیمی
- ۱۴۴ مجتبیای تو / سید محمدرضا شرافت
- ۱۴۵ گودال قتلگاه / قاسم نعمتی
- ۱۴۶ حج پاک بازان / مرتضی امیری اسفندقه
- ۱۴۷ حسینی بمان و ... / غلامرضا سازگار
- ۱۴۸ نام حسین می‌رزد از کوچه‌های شهر / محمد سعید میرزایی
- ۱۴۹ احولی من العمل / سید حمیدرضا برقی

- از حرم تا حرم / قاسم صرافان ۱۵۹
- حق علی العزا / رحمان نوازنی ۱۶۰
- آماده‌ام که ... / حسین رستمی ۱۶۱
- امام حسین (ع) / محمد عزیزی ۱۶۲
- انصاف می‌دهم / محمد عزیزی ۱۶۵
- نفس عشق تو / نغمه مستشار نظامی ۱۶۷
- صد و چهارده سوره / نغمه مستشار نظامی ۱۶۸
- طبل را را بنوازش فلک / عمران صلاحی ۱۶۹
- اصغر شش ماهه / عبدالحسن حسینی ۱۷۱
- برای خاطرم ... / حسن حسینی ۱۷۲
- بازار بهار / قیصر امین‌پور ۱۷۳
- خوشا از دل / قیصر امین‌پور ۱۷۴
- نشانی از داغ لاله‌ها: گزارشی کوتاه از یک نشست ادبی / فرشاد شیرزادی ۱۷۷
- شعری که شاملو برای امام حسین (ع) سرود ۱۸۱
- فصل دهم: چند نمونه از تأثیر قیام امام حسین (ع) بر زندگی یک زن ۱۸۵
- فصل یازدهم: امام حسین (ع) از نگاه شهید مرتضی مطهری ۱۹۹
- فصل دوازدهم: امام حسین (ع) از نگاه بزرگان جهان ۲۲۷
- انگری، کابریل ۲۲۸
- بروکلمان، کارل خاورشناس و محقق آلمانی ۲۳۸
- براون، ادوارد مورخ و دانشمند انگلیسی ۲۳۸
- پتروشفسکی، ایلیا پاولویچ مورخ بزرگ روسی ۲۳۹
- توندول، بورشو تامداس ۲۳۹
- توین بی، ارنولد، جوزف فیلسوف و مورخ انگلیسی ۲۳۹

- ۲۲۹ جمس فردریک
- ۲۳۰ جوزف، رینو مشرق فرانسوی و مؤلف کتاب اسلام و مسلمین
- ۲۳۰ دبکنس، چارلز
- ۲۳۰ زیدان، جرجی نویسنده مسیحی لبنانی
- ۲۳۰ توماس، مان متفکر آلمان
- ۲۳۱ شلر، کورت مورخ بزرگ آلمانی
- ۲۳۱ کاپیل، توماس دانشمندی بزرگ انگلیسی
- ۲۳۱ گاندی، مهاتما رائے باب بزرگ هندوستان
- ۲۳۲ گین، مس
- ۲۳۲ مادام، انگلیسی ریستگان دائرة المعارف قرن نوزدهم فرانسه
- ۲۳۲ ماساریک، توماس کشیش و سیاستمدار
- ۲۳۴ ابن ابی الحدید
- ۲۳۵ علامه محمد اقبال لاهوری
- ۲۳۵ جتیس آ. راسل، شاعر انگلیسی
- ۲۳۶ مورس دوکبری، مورخ اروپایی
- ۲۳۶ بارتولومو
- ۲۳۷ ویل دورانت
- ۲۳۷ سلیمان کانی
- ۲۳۷ جرج جرداق، دانشمند و ادیب مسیحی
- ۲۳۸ محمّد علی جناح (رهبر بزرگ پاکستان)
- ۲۳۸ لیاقت علی خان (نخستین نخست وزیر پاکستان)
- ۲۳۸ ل. م. بوید
- ۲۳۹ واشنگتن ایروینگ (مورخ مشهور آمریکایی)

۲۳۹	ماربین آلمانی (خاورشناس):
۲۳۹	آنتوان بارا (مسیحی، کتاب: حسین در اندیشه مسیحیت):
۲۴۰	بنت الشاطی (نویسنده مصری):
۲۴۱	احمد محمود صبحی:
۲۴۱	عبد الرحمن شرقاوی (نویسنده مصری):
۲۴۱	عبد المجید جوده السخار (نویسنده مصری):
۲۴۱	العبدی (مفت، موصل):
۲۴۲	گیوز مورخ ازبکی:
۲۴۲	نیکلسون (خاورشناس، معرفت):
۲۴۲	سر پرسی سایکس (خاورشناس، خلیجی):
۲۴۳	مسیو ماربین:
۲۴۳	تاملاس توندون:
۲۴۳	محمد زغلول پاشا:
۲۴۳	طه حسین:
۲۴۴	علامه طنطاوی:
۲۴۴	امام شافعی:
۲۴۵	عباس محمود عقاد:
۲۴۷	فصل سیزدهم: خطبه‌ها و سخنان امام حسین (ع) در شب تاسوعا و روز عاشورا
۲۶۸	گزیده‌ای از کلام امام حسین (ع):
۲۷۴	فهرست منابع و مأخذ:

مقدمه‌ی مؤلف :

باز در خاطره‌ها یاد تو ای رهرو عشق
شعله‌ی سرکش آزادگی افروخته است
یک جهان بر تو و بر همت و مردانگی ات
از سر شوق و طلب، دیده به جان دوخته است^۱

عظمت همت قیام امام حسین (ع) و تأثیر آن، در حقیقت و ماهیت و واقعیت و ذهن و جان ما تا حدی است که به راستی گاهی زبان از گفتن و قلم از نوشتن باز می‌ماند. داستان بیعت خواستن یزید و عیدالله بن زیاد از حضرت امام حسین (ع) - پاسخ منفی امام و حرکت ایشان به سوی مردم کوفه و در میانه‌ی راه رسیدن به کربلا - حرکت رفتار آن مردم پیمان‌شکن با فرستاده‌اش (مسلم بن عقیل) حادثه‌ای شگفت‌انگیز و به قول حماسه سرای بزرگ طوس (فردوسی) داستانی است «بزرگ‌تر از آب و آتش».

آنچه از روز حرکت امام حسین (ع) تا روز عاشورا پیش آمد، روز و شب، ساعت به ساعت و لحظه به لحظه‌اش حماسه‌ای بی‌نظیر در تاریخ بشر است. حماسه‌ای که به تصویر کشیدن‌اش قلمی درون‌گشوده و حکیم فردوسی و ابوالفضل بیهقی را می‌طلبد. به قول «خواجوی کرمانی» «شاعر عارف قرن هفتم هـ».

«حدیث مقتل او گر به گوش کوه رسد

شود ز خون دل، اجزای او عقیق مذاب

و گر سپهر برد نام آتش جگرش

گند به اشک چو پرویز، ستارگان را آب

به کربلا شد و کرب و بلا به جان بخريد

گشود بال و از این تیره خاکدان پیرید!»

امام حسین (ع) که برای جلوگیری از تحریف دین مبین اسلام و مقابله با

ظلم و ستم و تزویر بنی امیه - ناگزیر - به مقابله‌ی با آنان شد، در تمام طول تاریخ سر منشأ چنان حرکت آزادیخواهانه، انسانی، عدالت‌طلبانه و بزرگی گردید که تمام آزادیخواهان جهان - چه مسلمان و چه غیر مسلمان - شیفته‌ی راه و نگاه و قیام و حرکت عدالت‌خواهانه‌ی او شدند. مثلاً گاندی (رهبر استقلال هند) گفته است:

«من زندگی امام حسین (ع) آن شهید بزرگ اسلام را به دقت خوانده‌ام و بوخه کافی به صفحات کربلا نموده‌ام و بر من روشن است که اگر هندوستان بخواند یک کشور پیروز گردد، بایستی از سرمشق امام حسین (ع) پیروی کند.»

و «توماس کارلایل» مورخ و فیلسوف انگلیسی می‌گوید:

«بهترین درس که از سرگذشت کربلا می‌گیریم این است که امام حسین (ع) و یاران او، انانی را کنار به خدا داشتند. آنها با اعمال خویش ثابت کردند که در مقام مبارزه و نجات نفی خودی و کثرت عددی اهمیت ندارد و پیروزی حسین (ع) با وجود تنهایی که داشت، باعث شگفتی من است.»

و یا «جرج جوردان» دانشمند نابینا و پژوهشگر مسیحی درباره امام حسین (ع) و قیام کربلا می‌نویسد:

«آن غیرتمندی که تا این پایه به ناموس مردمان اهتمام می‌ورزید، و در حمایت از همسر و خانواده‌ی دیگران، دلی از جاه‌طلبی باز نمی‌ایستاد، چون در میان رزم (طف) یکه و تنها ماند و از زخم سمش و نیزه و زوبین بر زمین نشست و اوپاش کوفه و سربازان مزدور دستگاه حاکم را دید که از هر سو به خیمه‌ی زن و فرزندانش حمله‌ور هستند، دست پولادین خونش برآورد و ندا زد که:

«هان ای ناجوانمردان اگر دین ندارید، لااقل آزادی را در زندگی خویش فرو نگذارید»

و یاران او نیز که تحت تعالیم وی، پاسدار آزادی بودند، فریاد کشیدند که: «ای امام ما با تو هستیم! و اگر هفتاد مرتبه کشته شویم، باز هم می‌خواهیم در رکابت جنگ کنیم و کشته شویم.»

آری امام حسین (ع) - به حق - محبوب و رهبر تمام دل‌های عدالت‌خواه و

آزادی‌خواه جهان است. چرا که حرکت او بر اساس عدالت و حق‌طلبی و راستی و دُرستی استوار بود.

«جهان پر درد می‌بینم، دوا کو؟
دل خوبان عالم را، وفا، کو؟»

کلام خود امام، روشنگر حقیقت قیام اوست. آن جا که می‌فرماید:

«آسان است مرگی که در راه رسیدن به عزّت و احیای حق باشد،
مرگ عزتمندانه جز زندگی جاوید و زندگی ذلیلانه جز مرگ
همیشه نیست.»

درست است که من بیهوده، به سوی گردنکش، ستمگر و ظالم حرکت
نکردم. بلکه برای اصلاح در امت جدم محمد (ص) حرکت کردم و
می‌خواهم امر معروف و نهی از منکر کنم و به روش جدم محمد
(ص) و پدرم علی بن ابی‌طالب (ع) رفتار کنم.»

هرچند یزید و عوامل و نصاریش با کشیدن شمشیر بر چهره‌ی امام حسین
(ع) و یاران عدالت‌طلبش گمان می‌کردند که برای همیشه کار امام و نهضت
او را تمام می‌کنند و آسوده بر مسند صدارت تکیه می‌زنند، گمانی سخت
باطل بود. چرا که در حقیقت پیروز این نبرد نابرابر، راه‌کج امام حسین
(ع) بود که اهدافی بزرگ و مقدس و دلی پائیزه و منزه از سری شوریده در
راه عشق به خداوند و دین پیامبرش و راه امامان‌اش داشت.

«رسم آزادی و پیکار حقیقت‌جویی
همه جا صفحه‌ی تابنده‌ی آیین تو بود
آنچه بر مکت اسلام حیاتی بخشید
جنبش عاطفه و نهضت خونین تو بود»

آری عاشورای حسینی رویدادی غم‌انگیز اما بسیار حماسی و عزتمندانه بود

و همین روح حماسی جاری در آن است که خون‌های به ناحق ریخته شده در صحرای کربلا را هر سال تازه‌تر و جوشان‌تر می‌کند. و هر سال بر خیل عاشقان امام حسین (ع) می‌افزاید. یعنی سری که در عصر عاشورا - به ستم - بُوده شد، از همان نخستین لحظات تبدیل به خورشیدی شد فراوری همه‌ی مسلمانان، و عدالت‌طلبان و آزادی‌خواهان جهان. کشتی نجات و چراغ راه همه‌ی مردم جهان گردید.

«ن چراغ روشنی در رهگذار بادم امشب
تا کنم روشن رمی را، دل به دریا دادم امشب»

کام امام حسین (ع) خود بهترین گواه من در اثبات این سخن است. آن‌جا که فرمود:

■ «خداوند، تو آ آهی آنچه انجام دادیم، نه برای رقابت در کسب جاه و مقام بود و نه برای چیز - بر بوج و یهوده دنیا، بلکه برای این بود که نشانه‌های راه دینت را ارائه کنیم (مفاسد را) در شهرهای تو اصلاح کنیم تا بندگان مظلوم تو در امنیت و آسایش باشند و به احکام تو عمل کنند».

و اما این کتاب همچون کتاب «ضامن آهو» و «ان شاء الله سایر کتاب‌هایی که درباره چهارده معصوم فراهم خواهد شد، نه برای اهل پژوهش و دانشگاه، بلکه برای عموم مردم، تهیه و تدوین شده‌اند، به همین دلیل اصل بر آگاهی دادن عمومی به مخاطب عام و مسلمان مشتاقی است که می‌خواهد امام خویش را از منظر تازه‌تر و نمایی گاه گلی‌تر و گاه - روشن‌تر - ببیند و بهتر بشناسد و از زندگی و سخنان وی، چراغی روشن بدارد فراوری خیرین! امید که چنین باشد.

و دیگر این که در چاپ این کتاب هم، لطف و همت و کمک‌های مادی و معنوی برادر گرانقدرم جناب حاج آقا علی مقصودی، با من همراه بوده است، که بدین وسیله از ایشان سپاسگزارم.